UNIVERSITETET I OSLO

# Notat

Dato: 03.11.2025
Saksnr.: 2025/115369 PETTEBS

## Innspill til Malthe-Sørenssen-utvalget

Universitetet i Oslo takker for muligheten til å bidra med innspill til Malthe-Sørenssen-utvalget. Kunstig intelligens (KI) vil utvilsomt ha stor samfunnsmessig påvirkning fremover, og kunnskap om hvordan KI påvirker høyere utdanning blir viktig for at vi skal tilpasse oss endringene. Vi ser frem til resultatet av utvalgets arbeid.

### KI og læring

KI utfordrer vår forståelse av hva kunnskap er, hvordan den blir til og hvilke rolle høyere utdanningsinstitusjoner har i å utvikle, forvalte og kommunisere den.

Når man har all informasjon tilgjengelig i lomma via mobiltelefonen, og samtaleroboter på sekunder kan generere avansert tekst, matematiske utregninger og programmeringskode reises grunnleggende spørsmål: Hva skal vi lære studentene? Hvilke kunnskap og ferdigheter må vi sørge for at studentene tilegner seg i løpet av studiet for at høyere utdanning fortsatt skal anses som relevant?

Et annet spørsmål er hvordan bruk av KI påvirker de kognitive og metakognitive prosessene som er knyttet til læring. Studenter bruker mindre tid på å lese pensum og fordype seg i lengre tekster enn tidligere. Samtaleroboter kan svare på de fleste spørsmål, oppsummere lange tekster, samt gi tilbakemelding på, men også generere, oppgavetekster. Det er en bekymring knyttet til at feil bruk av slike verktøy står i veien for dypere forståelse og kan føre til et gap mellom opplevd og faktisk læring. Samtidig er det en risiko for at studenter går glipp av de sosiale aspektene ved læring hvis KI erstatter samarbeid, diskusjoner og kollokviegrupper. KI kan imidlertid muliggjøre en mer individualisert læringsopplevelse, hvor undervisningen tilpasses den enkelte students behov, preferanser og læringshastighet. Hvordan kan vi bygge opp forskningsbasert kunnskap om hvordan mennesker lærer og arbeider med KI, både på generisk nivå og innen hvert fagfelt?

**UiO Ledelse og fellesadministrasjonen**
Avdeling for studieadministrasjon
Seksjon for digitale tjenester

Postadresse:
Postboks 1072
Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Problemveien 7,
Lucy Smiths hus,
3.etg

Tlf: 22 85 50 50
E-post: postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Det er behov for innovasjon i pedagogisk design for å møte de nye utfordringene KI bringer med seg. Det innebærer ikke bare å tilpasse innholdet, men også undervisningsmetodene. Vi ønsker at utvalget adresserer hvordan sektoren skal gå frem for å lykkes med denne omstillingen.

**Kompetanseheving**

Ansatte kan uttrykke usikkerhet rundt bruk av KI-teknologi, eller at de ikke ser verdien av den. Samtidig forventer studentene opplæring i KI-verktøy. Behovet for å heve den digitale kompetansen er nå mer aktuelt enn noen gang.

Både studenter og ansatte trenger kompetanse på muligheter og begrensninger som følger med KI. Gitt den raske utviklingen risikerer vi at opplæring fort blir utdatert. Hvordan skal vi lykkes vi med å tilby opplæring som er spesifikk nok til å være nyttig, men generell nok til å stå seg over tid? I hvilken grad er det hensiktsmessig å sette søkelys på opplæring i konkrete verktøy, fremfor kritisk tenkning, kildekritikk og etikk?

**Vurdering**

Vurdering er et område som vies mye oppmerksomhet, og bruk av hjemmeeksamen har blitt utfordrende. Det er ikke nytt at vi trenger nytenkning rundt eksamensformer, men KI tvinger frem en større omstilling.

Det har vist seg vanskelig å finne alternative eksamensformer uten at de er svært fagspesifikke og/eller ressurskrevende. Gode eksempler på KI-tilpassede vurderingsformer som både er skalerbare og generelle nok til å kunne benyttes på tvers av fagfelt ville vært svært nyttig.

Nytenking handler imidlertid ikke kun om å utvikle nye eksamensformer. Det er også behov for å tenke helt nytt rundt hva vurdering skal være. I mange tilfeller vil det sannsynligvis være hensiktsmessig å skifte fokus fra sluttvurdering av hva studentene har oppnådd til læringsprosessen studentene går gjennom. Kan det være behov for å gjøre justeringer i rammene UH-loven setter for eksamen, dersom vi skal tenke vurdering på helt nye måter?

Studenter bruker KI-verktøy i forbindelse med vurdering, men uttrykker frykt for å bli beskyldt for fusk og etterlyser klare retningslinjer. Samtidig er det et misforhold mellom svært standardiserte retningslinjene for bruk av KI og de varierte behovene vi ser i ulike fagfelt. Det

er derfor avgjørende å finne en balanse som ivaretar studentene uten å begrense mulighetsrommet for underviserne.

**Teknologi og utvikling**

Utviklingen innen KI skjer i rekordfart, og teknologien endres raskere enn vi klarer å tilpasse oss. Selv om mye av fokuset fortsatt ligger på muligheter og begrensninger knyttet til generative samtaleroboter som ChatGPT, er KI mye mer enn dette. Det medfører en risiko for at vi undervurderer potensialet i andre KI-baserte verktøy. Utvalget bør ta hensyn til et bredt spekter av KI-teknologier og deres implikasjoner for utdanningssystemet.

Institusjonene innen sektoren må tilby KI-verktøy under trygge rammer. Dette er ressurskrevende og kan føre til forsinkelser i implementeringen av de nyeste verktøyene, som igjen kan resultere i at ansatte og studenter enten benytter utdaterte tjenester eller tar i bruk ikke-godkjente løsninger hvor vi ikke har kontroll på dataene. Det er også en risiko for at tilgangen på KI-verktøy vil forsterke sosiale forskjeller og gi studenter med økonomiske ressurser et fortrinn i læring, hvis de kan kjøpe avanserte KI-verktøy som andre ikke råd til.

Det er et klart behov for utvikling av nasjonale systemer og KI-verktøy, inkludert språkmodeller basert på åpne algoritmer. Imidlertid tar utviklingen av nasjonale løsninger ofte tid. Vi ber utvalget drøfte strategier som muliggjør en raskere fremdrift på dette feltet. Hvordan kan nasjonale tiltak komplementeres av lokale initiativer?

**Bærekraft**

I tillegg til teknologiske og pedagogiske aspekter av KI, er det viktig å vurdere bærekraften i bruken av disse teknologiene. Hvordan kan vi sikre at implementeringen av KI i høyere utdanning (og samfunnet ellers) bidrar til bærekraftige praksiser og ikke til økt ressursbruk og unødvendig miljøbelastning? Når vi tar i bruk eller utvikler KI-løsninger bør disse være i tråd med FNs bærekraftsmål.

**Opphavsrett**

Vi vet at opphavsrettslig beskyttet faglitteratur og forskning har blitt brukt i treningen av KI-modeller. Dette reiser spørsmål om hvem som har eierskap og rettigheter til det genererte innholdet, men også hvilke konsekvenser dette har for høyere utdanning. Hvis undervisere, forskere og studenter opplever at deres arbeid blir utnyttet uten kompensasjon eller

anerkjennelse, kan dette potensielt skape motstand mot å dele kunnskap og data. Vi ønsker at utvalget drøfter disse utfordringene.

**Ulike tilnærminger**

Noen mener at det har vært store teknologiske endringer før, og at krisemaksimering må unngås. Andre mener det er grunn til å rope varsko, og at disse teknologiske utviklinger, med enorme markedskrefter bak, er en stor trussel mot det frie mennesket, og at det her ligger et ansvar for universitetene å stimulere til åpne, kunnskapsbaserte diskusjoner, både lokalt og nasjonalt. Utvalget bør ha en reflektert tilnærming til disse ytterpunktene.

For å kunne utnytte KI i høyere utdanning på best mulig måte er det nødvendig med involvering av studenter, fagpersoner, administrasjon, ledelse, myndigheter og partnere i arbeidslivet. Det trengs forskningsbasert utvikling av tiltak, kompetanseheving, endrede læringsdesign og nye undervisningstilnærminger.

Med hilsen

Ragnhild Hennum

Rektor

Arne Benjaminsen

Universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter.

Saksbehandler:

*Petter Bogen Sydhagen*